

Skolelederens indlæg til generalforsamlingen d. 18. april 2016

Endnu et skoleår er snart ved at være gået. Hvert år ved denne tid, hvor jeg sidder og skal lave mit indlæg til generalforsamlingen, kommer det bag på mig, at endnu et år er gået. Skoleårene kan være svære at skelne fra hinanden, men når man har været her så længe som mig, dvs. lidt over 20 år, så kan man trods alt se, at der gennem årene er sket en kæmpe forandring med skolen på mange måder. Det er både, hvad angår størrelse, antal elever, fagene, det pædagogiske, elever, forældrene, lærerrollen, selve undervisningen og kravene til fagene og det at drive skole. Det pudsige er, at på trods af alle disse forandringer, så har jeg, fra jeg startede her i 1995 og til nu, hele tiden syntes, at vi har en rigtig god skole. At det forholder sig sådan, tænker jeg, hænger sammen med, at trods forandringer, så har vi forstået og formået at holde fast i vores grundværdier. Dette er, som jeg ser det, blevet endnu vigtigere, end det har været før, da der i dag er enorm fokus på, hvilke faglige kompetencer vores børn skal have for at blive gode samfundsborgere, og hvor jeg oplever en tendens til, at de menneskelige kompetencer og måden at skabe meningsfuld læring, er trådt i baggrunden.

Der har som sagt været en del forandringer i de godt 20 år, jeg har været på Nr. Lyndelse Friskole. Forandringer kan være gode men ikke for en hver pris. Der er en tendens i samfundet til, at man konstant skal udvikle sig og finde på noget nyt, og at det nærmest er forkert, hvis man vælger at stå lidt fast og holde fast i noget, som, man synes, fungerer. Jeg tænker dog, at det sidste er meget vigtigt, nemlig at man som skole kan stå fast på nogle af sine kerneværdier. Vi har gennem årene oplevet, at der er kommet nogle krav ovenfra, som har medført, at vi blev nødsaget til at ændre på nogle ting og lave forandringer. Vores opgave har så her været at leve op til kravene uden at skulle gå for meget på kompromis med, hvem vi er, og hvad vi står for. Men som sagt kan forandringer også være gode, særligt i de tilfælde, hvor det ikke er forandring for forandringens skyld, men snarere er udsprunget af en god idé eller ny viden.

Da jeg startede her på skolen, hvor der var ca. 90 elever, oplevede jeg, at træde ind i en "lille familie". Jeg kom som ganske ung og grøn lærer og uden kendskab til friskoleverdenen og blev mødt med åbne arme af både kolleger og forældre, der alle hjalp en tilrette. Jeg oplevede en enorm opbakning og en enorm tillid til det, jeg gjorde. Jeg oplevede, at forældre og kolleger stod parate i kulissen med en hjælpende hånd, hvis der skulle være brug for det, også selvom mit behov for hjælp var af mere privat karakter, så som at få en bil stillet til rådighed, da jeg havde termin med min ældste søn, eller der var forældre, der kom og serverede til mit bryllup - ikke noget jeg havde planlagt, men de mente ikke, jeg havde helt styr på, hvor mange, der burde komme og hjælpe, så derfor stillede de op. Til gengæld gik jeg også hver fredag eftermiddag og gjorde rent sammen med de store elever på skolen, så vi kunne holde rengøringsudgifterne nede, og der dermed blev lidt flere penge til at drive skole for. Man kan godt føle sig lidt gammel, når man tænker tilbage på, at det var sådan, men ingen tvivl om, at der var et helt specielt engagement og nærvær fra både forældrenes, børnenes og de ansattes side, som man

ikke tænker, er helt muligt længere. Det hører nok fortid til både mht. bil, rengøring og hjælp i køkkenet til privatfester. Hvis jeg skulle tage fejl i forhold til dette, kan jeg i en parentes bemærke, at jeg holder konfirmation på fredag, og der er plads i køkkenet. Så nok hører det fortid til, men selve engagementet, nærværet og ikke mindst fællesskabet er vigtigt at holde fast i. Det er noget, som gør vores skole til noget særligt, og som skaber grobund for god læring.

Vi har alle en vigtig rolle i forhold til dette, men da det nu er jer forældre, der jo kommer til generalforsamlingen, så vil mit fokus være på jeres rolle. Jeg tror derfor, at det er vigtigt at huske på, hvor væsentlig en rolle I forældre spiller i forhold til vores skoleform. At I forældre på jeres børns vegne har valgt vores skole, er jo et aktivt valg, I har gjort. Børn har i Danmark undervisningspligt, og I har valgt netop vores skole til at varetage denne undervisning. I har som forældre sat jer ind i skolens værdigrundlag. I har taget stilling til, om det også er sådanne værdier, I ønsker jeres børn skal undervises ud fra, og som de skal møde i deres hverdag. Det er værdier, som I forhåbentlig kan genkende fra jeres eget familieliv. I har samtidig som forældre en stor forpligtelse i forhold til dette valg. I har forpligtet jer til at deltage og være engageret i jeres barns skole. En af de unikke ting for en friskole er jo netop, at I som forældre har tilsynet med skolens almindelige virksomhed. En del af tilsynet står i selv for. Derudover har I jo valgt en tilsynsførende udefra til også at føre tilsyn med skolen. Men for at man som forælder skal kunne føre tilsyn med skolen, så bliver man også nødt til at være engageret i de ting, der foregår. Det kan ikke blot gøres ved at møde op til en arbejdsrørdag, selvom dette også er en væsentlig del i forhold til at bakke op om skolen og deltage aktivt i sit barns skole. For forældreengagementet kan lidt firkantet sagt deles i to. Nemlig selve det praktiske forældreengagement som at deltage i arbejdsrørdag, hjælpe til med kørsel, hjælpe som eksamensvagter og løbsvagter m.m., som er en kæmpe hjælp i dagligdagen og er med til, at vi kan holde skolens omkostninger nede, men der er også den anden del, nemlig engagementet i sit barns almindelige skolehverdag. Jeg læste fornylig en artikel i Friskolebladet, der netop handlede om, hvordan samarbejdet mellem skole og forældre er afgørende for børns læring og personlige udvikling i fællesskabet. Her blev understreget, at forældrene er de centrale aktører i friskolen, da de skaber sammenhæng mellem skole og familien. Det er forældrene, der er eksperterne i hjemme-livet, mens de ansatte er eksperter i skole-livet, og det er, når disse to perspektiver bliver forenet i et tillidsfuldt samarbejde mellem forældre og skole, at trivsel, udvikling og læring udvikles hos det enkelte barn. Jeg tror, der er en meget vigtig pointe i dette. Når vi snakker om at udvikle hele mennesker, så er det vigtigt med et tæt samarbejde mellem skole og hjem. Jeg tror også, at for at dette kan lade sig gøre, så er det af afgørende betydning, at man som forældre ved, hvad der foregår i skolen, og at man hjælper sit barn med lektierne og følger op på undervisningen.. Jeg tænker også, at det er vigtigt at have for øje, at det for barnets skyld har en afgørende betydning, at man som forældre bakker op omkring skolen og skolens værdier. At man som forældre viser, at man er enig i skolens værdigrundlag, og at man har tillid til skolen, og at skolen er en vigtig ting, som skal tages alvorligt. Det er vigtigt, at man som forældre

ved sit engagement i skolens hverdag viser sit barn det og taler med det om det. Det tror jeg, er med til at skabe robuste og harmoniske børn og unge mennesker.

Som grundtvig-koldsk friskole synes jeg ikke, vi kan komme uden om, at Kresten Kold i år fyldte 200 år d. 29. marts. I den forbindelse fortalte jeg til morgensang om nogle af de tanker, som han, inspireret af Grundtvigs tanker, gjorde sig vedr. børneskolen for knap 200 år siden. Rigtig mange af de værdier, som han dengang var optaget af, er fortsat aktuelle og lever i bedste velgående her på skolen. Selvfølgelig har udformningen af værdierne ændret sig lidt over tid, men de er stadigvæk et vigtigt fundament for vores skole. Fx mente Kold mht. undervisningen:

- at for at lære, så er det vigtigt, at tingene giver mening, Det er vigtigt, at man hos barnet skaber en glød og lysten til at lære, som gerne skal vare gennem hele livet.
- at skolen skal oplyse, dvs. give kundskaber og færdigheder, men at den i høj grad og samtidig med også skal danne og oplive barnet.
- at fortælling er et vigtigt redskab, når viden skal blive nærværende, kunne huskes og bruges til noget værdifuldt. Fortællingen skal bruges som redskab til at vække børnenes nysgerrighed og få dem til at blive optaget af diverse spørgsmål og udvikle barnets vilje til at tænke og udtrykke sig.
- at undervisningen ikke kun skal tale til fornuften, men også til følelserne og fantasien, og den skal være tilpasset barnets evner.

Derudover mente Kold i forhold til skolen og atmosfæren på skolen, at det bl.a. var vigtigt:

- at skolen også er forældrenes skole, og at lærere og forældre skal passe sammen og kunne arbejde samme.
- At skolens skal være hjemlig, og et sted hvor der er rart at være med bl.a. et nært forhold mellem lærere og elever

Ser vi på de krav, der stilles til skolebørn i dag, så er der, som jeg sagde indledningsvist, meget fokus på elevernes færdigheder og kundskaber- alt det der kan måles og vejes. Der er fokus på, at eleverne skal være aktive og gode samfundsborgere, der kan lære at tilpasse sig konkurrencestaten. Læring er lig med nytte. Nytte for barnets og ikke mindst samfundets skyld. Læring er blevet noget fremadrettet og set med de øjne, så er Kolds skoletanker sat under pres, og dette er bekymrende.

Som sagt har jeg i mit 20-års virke som lærer oplevet en forandring. Ser vi på elevernes færdigheder og kundskaber, så har de faktisk altid klaret sig rigtig godt her på skolen, samtidig er de faglige krav til eleverne steget støt gennem årene. Det er dog bekymrende, at man mange steder hører om, hvordan flere og flere unge "knækker halsen." Jeg var for nylig til et foredrag med Per Schultz Jørgensen, som er tidligere formand for Børnerådet, som snakkede om betydningen af den personlige karakter-

dannelse. En vigtig faktor i forhold til dette er, at barnet lærer at tro på sig selv, at barnet kan samarbejde og indgå i et fællesskab sammen med andre, at barnet har empati, at barnet er robust, at barnet kan sætte sig nogle mål og holde ud, at barnet kan klare at have ansvar, og at barnet ikke giver op. Alt sammen noget, som barnet har brug for at træne. Barnet skal derfor både derhjemme og i skolen træne og styrke robusthed, vedholdenhed, selvstændighed og selvkontrol. Barnets skal lære at kunne tåle en vis frustration uden at bryde sammen. Det skal kunne udsætte belønning. Det skal kunne tænke lidt langsigtet. Det skal kunne overveje en situation. Det skal kunne forholde sig kritisk, og det skal kunne vælge fra. Hvis nogle af jer sidder og tænker, at I har hørt noget lignende før, så kan det hænge sammen med, at Rikke Laursten, som er skolens SSP-konsulent, på sine forældremøder lige netop var inde på, hvor vigtigt, disse ting er i forhold til at skabe et godt og sundt ungeliv. Jeg er bestemt ikke modstander af, at vores børn skal være klædt fagligt godt på, men jeg er ked af, det store og stigende fokus, der er på kundskaber og færdigheder, og hvor lidt fokus, der er på, hvordan vi sørger for at få gode og robuste unge, med mod på livet, som har lyst til at kaste sig ud i deres videre dannelses- og uddannelsesrejse, og derfor er det bekymrende hvor lidt dette får lov at fylde i debatten om uddannelse.

Jeg nævnte i min indledning, at jeg i alle 20 år på Nr. Lyndelse Friskole, har synes, vi har en rigtig god skole, selvom det ikke er den samme skole som for 20 år siden. Jeg er ikke i tvivl om, at det skyldes, at vi har stået fast på vores værdigrundlag, og det skal vi fortsat gøre. Jeg tror, det er vigtigt, at vi minder hinanden om, at på trods af massivt pres ovenfra, så har vi gang på gang vist, at vi har fat i noget af det rigtige. Det er vigtigt, at vi holder fast i det grundtvig-koldske skolesyn, også i en tid, hvor der ikke er meget fokus på, hvordan man driver skole, men mere på resultater, der kan måles og vejes.

Skolen er en stor del af jeres barns liv, både når man ser på antallet af timer, som de tilbringer her, men også når man ser på den læring og personlig udvikling, de kommer igennem i deres tid på Nr. Lyndelse Friskole. Det er vigtigt, at I som forældre sammen med skolen viser, at begge dele er vigtige.

Jeg var tidligere inde på forældreengagement. En måde at engagere sig lidt mere ud over det sædvanlige er ved at være med i skolens bestyrelse. Igen i år skal der lyde en kæmpe tak til skolens bestyrelse for det store stykke arbejde, som I har bidraget med. I mange år har der ikke været den store udskiftning i bestyrelsen, men i år står vi overfor at skulle vælge 4, hvor kun den ene ønsker genvalg. De 3, der træder ud, er alle 3 nogle, der har siddet i bestyrelsen i flere perioder, og som har gjort et stort stykke arbejde gennem årene, så det skal I have tak for. Det betyder også, at vi skal sige farvel til skolens formand, Tue Lundkvist, der vælger at træde ud af bestyrelsen efter 9 år- de 7 år på posten som formand. Det er naturligt, at Tue har valgt at træde ud af

bestyrelsen, da han efter sommerferien ikke længere har børn på skolen. Der er dog ingen tvivl om, at vi kommer til at savne dig og din ekspertise. Som skoleleder har det været rart, at du altid har været der, når jeg har kaldt. Du har været en kæmpe støtte, og du har ydet en stor indsats for skolen. Der skal derfor lyde en stor tak for dit engagement og din indsats.

En anden flok, som også viser engagement, som også er lidt ud over det sædvanlige, er vores skolekreds. Skolekredsen består jo af en flok, der fortsat ønsker at være en del af vores skole, selvom de ikke længere har børn på skolen. Det er dejligt, at I fortsat ønsker at være en del af Nr. Lyndelse Friskole.

Til sidst skal der også lyde en stor tak til jer ansatte. At I valgte at blive ansat på en grundtvig-koldsk friskole var jo også fra jeres side af et bevidst valg, og vores pædagogiske diskussioner bærer også præg af dette. Det er vigtigt for os at huske på, hvad det er for nogle rødder, der er plantet i den grundtvig-koldske muld. At være ansat på Nr. Lyndelse Friskole betyder dog også, at engagement, nærvær og fællesskab, er en stor del af jeres værdier, og som der forventes, at I tager del i og bidrager til. Et ansvar som I til fulde tager på jer. Det kræver lidt ekstra at være ansat på et sted som vores, men frugten af dette ekstra tænker jeg også, at vi oplever, når vi kan se, at vi ikke kun skaber faglige dygtige unge mennesker, men danner livsduelige unge med både de faglige og personlige kompetencerne i orden – unge med lyst og mod på livet.

Jeg vil gerne slutte af med en lille anekdote, som en forælder fra nuværende børnehaveklasse fortalte mig. Hendes datter sagde en dag på vej hjem fra skole, at hun var venner med alle fra skolen, da moderen spurgte ind til dette – måske fordi hun frygtede for, hvor mange der skulle inviteres med til børnefødselsdag - forklarede datteren, at det ikke var alle, hun kendte lige godt, men de var alle søde og rare, og dermed hendes venner. Det nærvær jeg snakkede om indledningsvis, om mit første møde med Nr. Lyndelse Friskole, tænker jeg lidt er det samme møde, som denne pige i børnehaveklassen giver udtryk for – et møde med nærvær og fællesskab – et vigtigt fundament for megen god og meningsfuld læring.